

وزارت علوم، تحقیقات و فناوری

اداره کل فرسنگی و اجتماعی

شیوه نامه اجرایی آیین نو دانشجویان دانشگاه ها و موسسات آموزشی و پژوهشی سراسر کشور

معاونت فرهنگی و اجتماعی وزارت علوم، تحقیقات و فناوری
اداره کل فرهنگی و اجتماعی

شهریور ۱۴۰۱

مقدمه

با پیروزی انقلاب اسلامی دانشگاه‌ها همواره نقش مهمی در تحولات جامعه بازی کردند و با مطرح شدن بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی این نقش بارزتر و حساس‌تر شده است. تبیین رسالت دانشگاه اسلامی و بیانیه گام دوم انقلاب اسلامی به عنوان چراغ راه این نهاد علمی در تحقق اسلامی شدن دانشگاه‌ها بویژه از روزهای آغازین سال تحصیلی برای نو دانشجویان ضروری به نظر می‌رسد.

با آغاز سال تحصیلی، فصلی نو از زیست آتی جوانان عزیز کشور و آینده سازان این مرز و بوم در نهاد دانشگاه آغاز خواهد شد. زیست دانشجویی گذاری مهم از مرحله نوجوانی به جوانی بوده و نمادی از خوداتکایی افرادی است که با چرخه ای تازه در زندگی مواجه می‌شوند، که درخور اهمیت خاصی است؛ چرا که افقی تازه را پیش روی ایشان می‌گذارد. این انتقال نیازمند برنامه ریزی دانشگاه‌ها می‌باشد. بنابراین لازم است به این گذار به عنوان یک فرآیند نگرینسته شود. فرآیندی که را به عنوان یک هویت جدید در نو دانشجویان پایه گذاری کرده و آنها را در «دانشگاهی شدن» مسیری رهنمون می‌کند؛ که بنا است نتیجه اش، انسانی دانشور و فرهنگ دوست باشد. نخستین گام این راه فرهنگی، طلوع زندگی جدید نو دانشجویان در هویتی دانشجویی و شناخت الزام‌های زیست مدار دانشجویی است. بی تردید نکوداشت ورود دانشجویان و برگزاری آیین معرفی دانشگاه به آنان مهمترین امر در باز تولید رسالت دانشگاه می‌باشد.

«آیین نودانشجویان» از جمله برنامه‌های فرهنگی و اجتماعی دانشگاه‌ها است که تجربه اجرای موفقیت آمیز آن ظرف چند سال گذشته ضرورت هر چه با شکوه تر آن را بر همه مسئولان دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی آشکار ساخته است. بی تردید همه عناصر دانشگاهی مکلف هستند که بر مبنای رسالت تاریخی خود و ذیل مسئولیت اجتماعی دانشگاهی خود آگاهی بخشی، خود مراقبتی و دیگر مراقبتی را وجه همت «آیین نو دانشجویان» خود قرار داده و به آن پایبند باشند.

در حقیقت حیات و زیست دانشجویی از دریچه آنچه در «آیین نو دانشجویان» اتفاق می‌افتد آغاز می‌شود و بر همین اساس، کیفیت برگزاری این برنامه بر پویایی و نشاط اجتماعی دانشگاه‌ها و مراکز آموزش عالی کشور تاثیر مستقیمی دارد. بدون تردید به میزانی که در اجرای این مراسم ملاحظات و شئون نهاد علم و نودانشجویان در نظر گرفته شده و ظرافت و سلیقه به خرج داده شود، نتایج آن به صورت چشم‌گیری افزایش یافته و حس تعلق و هویت دانشجویی را در ذهن و ضمیر نودانشجویان ارتقاء می‌یابد. از همین رو برآنیم تا شیوه نامه ای تحت عنوان «شیوه نامه آیین نودانشجویان» با توجه به تمامی مولفه‌های اساسی که در شورای سیاستگذاری و تصمیم‌گیری‌های فرهنگی و اجتماعی در نظر گرفته شده است؛ تنظیم نموده و تدابیری اندیشیده شود تا ضمن حفظ ارزش‌های این آیین هم‌اندیشی‌ای در راستای ارتقای سطح کیفی آن در سراسر کشور صورت گیرد.

اهداف کلی

۱. آشنایی با هویت فرهنگی دانشجویی و «دانشگاهی شدن» به عنوان یک هویت جدید در نودانشجویان
۲. شناخت الزام های زیست دانشجویی
۳. جلب مشارکت نو دانشجویان
۴. تقویت هویت دینی، ملی و انقلابی
۵. آشنایی نودانشجویان با قوانین دانشگاه
۶. ایجاد نشاط و طراوت در نخستین روز حضور دانشجویان در دانشگاه و ثبت خاطره ای ماندگار از آغاز تحصیل دانشگاهی
۷. ایجاد انگیزه و رغبت به جستجوی دانش و نیل به سوی جنبه های مثبت اخلاقی در آغازین روز دانشجویی
۸. تبیین نقشه راه فرهنگی و اجتماعی و چشم اندازی امیدوارانه و واقع بینانه به آینده مبتنی بر ظرفیت های طبیعی، انسانی، علمی و فرهنگی
۹. دغدغه مند کردن نودانشجویان نسبت به رویه های کلان علمی و فرهنگی کشور
۱۰. تبیین نقش و جایگاه دانشجویان در نقشه جامع علمی کشور با ارائه تصاویری از رخدادهای آینده به ایشان
۱۱. جامعه پذیری نودانشجویان و آماده نمودن ایشان برای حضور در جامعه و انتقال هویت، فرهنگ، ارزش ها و اصول حاکم بر کشور
۱۲. تبدیل این مراسم به آیینی مدون با ساختار مفهومی مبتنی بر آینده نگری و هدف محوری و تلاش برای ثبت آن به عنوان یک رخداد در تقویم دانشگاهی

شورای سیاستگذاری

۱. رئیس دانشگاه
۲. معاون فرهنگی
۳. معاون آموزشی
۴. معاون اداری و مالی
۵. معاون دانشجویی
۶. رئیس نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه

ستاد برگزاری

۱. معاون فرهنگی واجتماعی (رئیس ستاد)
۲. مدیر کل فرهنگی و اجتماعی (دبیر ستاد)
۳. مدیر کل حوزه ریاست و روابط عمومی
۴. معاون محترم فرهنگی و سیاسی نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری
۵. مدیر کل خدمات آموزشی
۶. مدیر کل امور شاهد و ایثارگر
۷. مدیر کل تربیت بدنی
۸. مدیر کل اداری و مالی
۹. رئیس مرکز فناوری اطلاعات و فضای مجازی
۱۰. رئیس مرکز مشاوره دانشگاه
۱۱. مدیر کل امور خوابگاه ها
۱۲. مدیر کل حراست

کمیته ها و تیم های اجرایی

الف) کمیته ها

۱. کمیته اطلاع رسانی و مستند سازی
۲. کمیته مالی و پشتیبانی
۳. کمیته پذیرش و ساماندهی
۴. کمیته مشاوره والدین با مسئولیت مرکز مشاوره دانشگاه
۵. کمیته هنری

ب) تیم های اجرایی

۱. تیم تور دانشگاه گردی
۲. تیم تولید محتوای فرهنگی و هنری آیین نودانشجویان
۳. تیم ویژه برنامه آشناسازی والدین با فضا، فرصت ها و چالش های دانشگاه
۴. تیم آماده سازی نمایشگاه معرفی ظرفیت ها و گروه ها و فرایندهای دانشجویی
۵. تیم تولید محتوای کارگاه ها و مدل ارزیابی توانمندی های شخصیتی دانشجویان
۶. تیم پشتیبانی برگزاری آیین
۷. تیم کارگردانی هنری برنامه آیین

دستورالعمل دانشکده ها در خصوص برگزاری آیین نودانشجویان

۱. تشکیل کمیته آغاز سال تحصیلی با مسئولیت ریاست و دبیر معاون محترم فرهنگی هر دانشکده
۲. برنامه ریزی جهت استقبال از دانشجویان : انتخاب زمان و تاریخ مناسب به فراخور هر دانشگاه و دانشکده توسط شورای سیاستگذاری
۳. ارسال کلیه برنامه های دانشکده ها به ستاد برگزاری آیین یک هفته قبل از برگزاری مراسم :
۴. هماهنگی برای برگزاری برنامه همایش والدین در روز مراسم
۵. هماهنگی با مرکز مشاوره دانشگاه برای برگزاری مطلوب برنامه
۶. تشکیل تیم های همیار دانشجویی برای اجرای برنامه همایش والدین در دانشکده
۷. پذیرش دانشجویان ورودی جدید بعد از اتمام مراسم
۸. هماهنگی برای تهیه و رزرو نهار برای روز آیین (بعد از برنامه آیین، دانشجویان به دانشکدگان و دانشکده های خود منتقل شده ادامه مراحل استقبال و پذیرش بر عهده دانشکدگان/ دانشکده می باشد).
۹. تولید محتوای متنی و چند رسانه ای برای معرفی رشته های تحصیلی و سایر ظرفیت های علمی و فرهنگی
۱۰. دعوت از نخبگان و چهره های سرشناس دانش آموخته جهت حضور در مراسم استقبال
۱۱. استفاده موثر از ظرفیت انجمن های علمی و کانون های فرهنگی دانشجویی دانشکدگان/ دانشکده برای برگزاری آیین
۱۲. بروزرسانی سایت های دانشکدگان/ دانشکده
۱۳. اطلاع رسانی مناسب راه های ارتباطی نودانشجویان با بخش های آموزشی، دانشجویی، فرهنگی و غیره هر پردیس/ دانشکده / گروه آموزشی / بخش تخصصی در قالب آدرس رایانامه یا شبکه های اجتماعی
۱۴. مستند سازی تجارب و ارائه گزارش برنامه های انجام شده
۱۵. آمادگی جهت برخی محور های استقبال، به صورت برخط و غیرحضوری

محور های پیشنهادی

۱. معرفی گروه های آموزشی، رشته های تحصیلی و زمینه های اشتغال در هر رشته
۲. معرفی امکانات آموزشی، پژوهشی، فرهنگی، ورزشی و رفاهی
۳. معرفی مفاخر و مشاهیر
۴. معرفی گروه ها و مجموعه های علمی، فرهنگی، اجتماعی، صنفی و سیاسی دانشجویان
۵. معرفی استادان مشاور فرهنگی و علمی به نودانشجویان

نحوه برگزاری

هر یک از دانشگاه ها و مؤسسات آموزش عالی کشور متناسب با امکانات سخت افزاری و نرم افزاری موجود در فضای دانشگاه ها اقدام به برگزاری «آیین نودانشجویان» می کنند. ولی می توان پیشنهاداتی را برای برگزاری هرچه بهتر این آیین طرح نمود که موارد زیر یکی از این پیشنهادات است. این پیشنهاد به طور کلی در قالب مراحل زیر قابل پیگیری است:

۱. آیین با ثبت نام از دانشجویان ورودی شروع می شود.
۲. در ادامه دانشجویان در گروه های ۱۰ نفری سازماندهی می شوند.
۳. مسئولیت این گروه ۱۰ نفره به عهده یکی از دانشجویان برتر سنوات بالاتر دانشگاه است که به عنوان همیار مسئولیت هماهنگی برنامه ها را تا پایان مراسم به عهده خواهد داشت.
۴. بعد از تشکیل گروه ها، مسئول گروه تورهای دانشگاه گردی را آغاز می کند که پیش تر جزئیات آن مورد توافق مسئولان دانشگاه قرار گرفته است. نودانشجویان از طریق این تورها با فضاها و اماکن هویتی دانشگاه آشنا شده و توضیحات لازم را به ایشان ارائه می شود.
۵. ممکن است دانشگاه ها در مسیر حرکت نودانشجویان به سوی تالار برگزاری مراسم، با طراحی مراتب و مراحل از بازی های استراتژیک برای طرح مفاهیم خود در قالب همیاری های گروهی بهره بگیرند. در این وهله توجه به تقویت رابطه میان فردی و هم افزایی در روز نخست زندگی دانشگاهی می تواند در طراحی بازی ها ملاک قرار بگیرد.
۶. آراستن فضای بیرونی تالار برگزاری مراسم با نشان های دانشگاهی و گذر دادن دانشجویان از طاقی که قرآن بر آن نهاده شده است
۷. سپس نودانشجویان به سالن برگزاری مراسم هدایت شده و با حضور هیأت ریسه دانشگاه، «آیین نودانشجویان» به صورت رسمی آغاز می شود.

ساختار مراسم

مراسم رسمی «آیین نودانشجویان» دارای بخش های مشخص با فرم و درون مایه ویژه است که از جمله آنان می توان موارد زیر را نام برد:

- ۱- آیین ورود و آغاز که شامل ورود دانشجویان و اعضای هیات ریسه و استادان به «آیین نودانشجویان» می شود
- ۲- تلاوت قرآن و پخش سرود جمهوری اسلامی ایران
- ۳- آیین «تصویر راه»

پس از قرائت قرآن کریم و سرود جمهوری اسلامی ایران، آیین «تصویر راه» اجرا می شود. این آیین می تواند با یک مضمونی نمایشی با الهام از طبیعت و فرهنگ ایرانی اسلامی و با استفاده از مضامین فکری معطوف به دانش پژوهی و خودسازی اخلاقی برای نیل به آینده روشن و با لحاظ کردن ویژگی های زیباشناختی و هنری اجرا شود. پیشنهاد می شود آیین تصویر راه» در قالبی ترکیبی از ویدیو آرت، موسیقی و کلام موسیقی فاخر ایرانی و اشعار گزیده شاعران بزرگ از جمله حافظ، سعدی، مولوی و... اجرا شود تا ضمن تقویت هویت ملی، دانشجویان نسبت به وظایف دانشجویی خویش آشنا شوند.

۴- آیین «آوای دانشگاه»

این بخش از مراسم شامل ورود پرچم های دانشگاه و پخش سرود ویژه دانشگاه می شود که همراه با پرچم پرافتخار جمهوری اسلامی ایران بر روی سالن برگزاری مراسم نصب می شود. کیفیت پیشنهادی برای ورود پرچم ها به سالن بدین ترتیب است: تعدادی از دانشجویان فعلی دانشگاه (ترجیحا با لباس دانش آموختگی و یا لباس سنتی شهر محل استقرار دانشگاه) از دو درب سالن وارد شده و پرچم ها را در سالن برگزاری «آیین نودانشجویان» نصب نمایند.

- ۵- سخنرانی رییس دانشگاه با مضمون القاء امید و نوید آینده ای روشن بر مبنای ارائه چشم انداز علمی و فرهنگی از کشور و توصیه به الله مداری، نظم، سخت کوشی، حریت و اخلاق مداری
- ۶- نمایش تصاویر و معرفی استادان به نام دانشگاه و تجلیل از آنان

۷- «آیین افق»

در این بخش از مراسم برای معرفی چشم انداز آینده به نودانشجویان، به دانش آموخته ای که لباس رسمی دانشگاه را بر تن دارد از سوی رییس دانشگاه، دانشنامه نمادین اعطا می شود تا در نتیجه آن نودانشجویان بتوانند با برنامه ریزی های اصولی و معطوف به هدف، توسعه فردی و اجتماعی خود را دنبال نمایند.

۸- اعطای نشان (آرم) دانشگاه به نودانشجویان

اهدا و الصاق نشان دانشگاه به عنوان یکی از نمادهای هویتی دانشگاه (برای تکریم، قدرشناسی و پاسداشت آن) پر لباس نودانشجویان حائز رتبه های برتر در آزمون سراسری و پذیرفته شده در دانشگاه توسط رئیس دانشگاه

۹- پرچم سپاری به نودانشجویان

در یک فضای نمادین و شاداب، پرچم دانشگاه توسط نماینده دانشجویان سنوات بالاتر به نماینده نودانشجویان سپرده می شود.

۱۰- قرائت میثاق استادان

۱۱- قرائت میثاق دانشجویان

۱۲- نیایش

۱۳- آیین «یاد یاران»

پس از پایان مراسم، شرکت کنندگان در حرکتی نمادین بر سر مزار شهدای گمنام و یادمان شهدای دانشگاه حاضر شده و یاد و خاطره شهدا را گرامی می دارند.

۱۴- آیین یادمان با حضور هیأت رئیسه، عکس یادگاری با نودانشجویان گرفته می شود.

۱۵- آیین نماز «تجوای عاشقانه»

پس از پایان برنامه و پخش اذان ظهر، هیات رئیسه، استادان و دانشجویان در صفوف به هم پیوسته در نماز جماعت دانشگاه شرکت می کنند.